

**VARBERGS
KOMMUN**

Kommunstyrelsens förvaltning
Michael Boström, 0340-881 06

Yttrande

2025-05-12

1 (5)

Dnr: KS 2025/0211-6

Utbildningsdepartementet

U2025/00401

Yttrande - Ett likvärdigt betygssystem (SOU 2025:18)

Varbergs kommuns två nämnder med skola som sitt ansvarsområde, Förskole- och grundskolenämnden (FGN) samt Utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden (UAN), har yttrat sig över remissen och deras synpunkter sammanfattas nedan som kommunens svar på remiss om ett likvärdigt betygssystem. Efter sammanfattningen kommer avsnitt där nämndernas synpunkter delas upp med inriktat fokus på grundskolan respektive gymnasieskola och vuxenutbildning.

Sammanfattning

Varbergs kommun ser positivt på utredningens ambition att stärka likvärdigheten och rättssäkerheten i det svenska betygssystemet. Ett tydligt, nationellt enhetligt system med en mer nyanserad betygsskala och centralt rättade nationella prov kan bidra till ökad tilltro till betygssättningen, motverka betygsinflation och skapa mer rättvisa förutsättningar för elever – oavsett skolform eller huvudman.

Varbergs kommun tycker det är bra att betygskriterierna föreslås tas bort. Det bidrar till att undervisning och planering i högre grad kan utgå från ämnets syfte och centrala innehåll, vilket stärker den pedagogiska integriteten och ämnesförståelsen. Tidigare har betygssystemet inneburit att lärares planering i alltför stor utsträckning styrts av bedömningskriterier snarare än att bygga kunskap utifrån ämnets övergripande mål.

Det är särskilt positivt att betyget F tas bort och att det blir en tiogradig betygsskala. Förslaget innebär en ny bedömningsskala med fler finindelade steg där även icke godkända resultat graderas. Det kan ge en mer nyanserad bild av elevers kunskaper, bidra till minskat stigma och öppnar upp för en mer kontinuerlig återkoppling och utveckling för elever. Skalan inkluderar sju godtagbara nivåer, jämfört med sex tidigare. Dessutom används hela skalan, inklusive de tre lägsta stegen, för att ge information även om lägre

POSTADRESS	BESÖKSADRESS	TELEFON	ORGANISATIONSNUMMER	E-POSTADRESS
Varbergs kommun	Engelbrektsgatan 15, Östra Vallgatan 12 (hiss)	0340-880 00	212000-1249	ks@varberg.se
432 80 Varberg	432 80 Varberg	TELEFAX		WEBBPLATS www.varberg.se

kunskapsnivåer vilket ger förutsättningar för en mer formativ återkoppling till eleven. En viktig förändring är att den skarpa godkändgränsen ersätts med nivå 4 för godtagbara kunskaper, vilket mildrar konsekvenserna av att få ett betyg på steg 1 – 3.

Förslaget om nationella slutprov i åk 9 är positivt. De nationella slutproven bidrar till en ökad likvärdighet och rättssäkerhet genom att resultat från nationella slutprov används för kalibrering för mer rättvisande meritvärden. Detta bidrar till en mer likvärdig antagning och gynnar samtliga elever.

Även förslaget om bedömningssamråden är bra. Bedömningssamråden syftar till att förstärka kvaliteten och likvärdigheten i bedömningen i relation till ämnets syfte och centrala innehåll. Genom att lärare samverkar i bedömningsprocessen skapas en gemensam syn på relevant kunskap och kvalitativ bedömning. Regelbundna diskussioner breddar lärarnas perspektiv och förståelse, vilket leder till mer objektiva bedömningar och bättre återkoppling till eleverna. Detta kollegiala bedömningsarbete utvecklar också en starkare professionell kultur bland lärarna och bidrar till att säkerställa mer rättvisa och tillförlitliga bedömningar för samtliga elever.

Varbergs kommun ställer sig även positiv till förslaget om förändrad betygshantering inom introduktionsprogrammen (IM). Detta kan bidra till att öka tydligheten kring elevens kunskapsutveckling och därmed stärka möjligheterna att snabbare ta steget vidare till gymnasiala studier. Det är en förändring som kan bidra till ökad motivation och framtidstro hos elever i en särskilt sårbar utbildningssituation.

Övergripande synpunkter (Förskole- och grundskolenämnden, FGN)

Förslaget syftar till att skapa bättre förutsättningar för likvärdighet mellan skolor och ökad rättssäkerhet för elever vid övergång till högre studier. Det möjliggör att lägre kunskapsnivåer i ett ämne kan kompenseras av högre nivåer i ett annat, vilket anses ge eleverna bättre möjligheter inför framtiden. Systemet med numeriska betygssteg innebär att varje steg har samma värde. Bedömningen baseras på ämnens syfte och centrala innehåll, med generella kriterier för varje betygssteg snarare än ämnesspecifika. Bedömningssamråden ses som en positiv kraft som ger tydliga direktiv och stimulerar analys av undervisningen i relation till skolans resultat. Samtidigt finns frågor kring tidsåtgången för implementeringen och vilket implementeringsstöd som kommer att ges till samtliga målgrupper. Ett förändrat betygssystem måste åtföljas av omfattande stödmaterial från skolmyndigheterna, kontinuerlig

kompetensutveckling för lärare och rektorer inför och under implementeringen samt information till elever och vårdnadshavare.

Ikraftträdande och tillämpning av förslagen kap 20.1.1 (FGN)

Förslaget om införande av och tidsplan för de presenterade förändringarna syftar till att ge myndigheter, skolhuvudmän, rektorer och lärare nödvändig tid för planering och organisation. Genom att samordna införandet av det nya betygs- och provsystemet med andra parallella reformer, såsom tioårig grundskola och nya läroplaner, vilka förväntas införas läsåret 2028/29, bedöms implementeringen kunna ske mer effektivt för samtliga målgrupper. Det är rimligt i förhållande till de stora förändringar implementeringen av samtliga förslag innebär. Därför anses att ikraftträdandet ska senareläggas för att ge professionen och verksamheterna möjlighet att förstå förändringen och kunna tillämpa det nya systemet på ett rättssäkert sätt.

Enligt förslaget ska den nya betygsskalan i grundskolan börja tillämpas höstterminen 2028 för elever som då påbörjar årskurs 8 (nya årskurs 9 i den tioåriga grundskolan). Dessa elever föreslås sedan kunna få slutbetyg enligt den nya skalan vårterminen 2030. Det är också dessa elever, som avslutar grundskolan våren 2030, som blir den första kullen att söka till gymnasieskolan med ett meritvärde som beräknats utifrån det nya systemet för meritvärdering, vilket föreslås tillämpas för antagning till utbildning som påbörjas höstterminen 2030. Det ses som mer rimligt att förändringarna börjar tillämpas för de elever som får sina första terminsbetyg i åk 6 (nya årskurs 7) höstterminen 2028. Detta för att elevernas kunskaper inte ska bedömas utifrån två skilda betygssystem under grundskoletiden. Det skapar förutsättningar till större förståelse för betygssystemet för elev och vårdnadshavare.

Övergripande synpunkter (Utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden, UAN)

Det är viktigt att reformen tar hänsyn till att tilltron till betygssystemet varierar kraftigt mellan skolformer – högst i grundskolan, lägre i gymnasiet och lägst i vuxenutbildningen. Ett förändrat system måste åtföljas av en tydlig kommunikationsinsats och fortbildning för att skapa förståelse och tillit bland såväl elever som personal.

Införandet av en ny betygsskala förutsätter stora förändringar i konstruktionen av nationella prov, inklusive bedömningsmallar och digital hantering. Dessa förändringar måste förberedas grundligt och i dialog med professionen.

Komvux kommer att påverkas kraftigt av reformen. Bland annat förändras förutsättningarna för kompletteringar och meritvärdering, vilket kräver nya rutiner och digitala lösningar. Utbildnings- och arbetsmarknadsförvaltningen ser behov av stöd från statlig nivå för implementeringen, särskilt vad gäller IT-stöd och lärarfortbildning.

Det är avgörande att det nya betygssystemet blir begripligt för elever, vårdnadshavare och skolpersonal. En ny skala och förändrade kriterier ställer höga krav på tydlig kommunikation och lättillgängligt informationsmaterial.

Utifrån ett elevperspektiv kan reformen upplevas som både tuffare och mer rättvis. Det är positivt att betygsbedömningen i det nya systemet baseras på ett genomsnitt av elevens samlade prestation inom ett ämne, snarare än att enstaka svagheter automatiskt leder till ett lägre betyg. Det innebär att styrkor inom vissa delar av ett ämne kan väga upp för svagare prestationer inom andra, vilket skapar en mer nyanserad och rättvis bild av elevens kunskaper. I dag kan ett enskilt F i ett ämne vara tillräckligt för att stänga dörren till gymnasiet. Den föreslagna förändringen minskar den risken och ger fler elever möjlighet att gå vidare i utbildningssystemet.

För att reformen ska vara inkluderande krävs att elever i behov av särskilt stöd får tillgång till tidiga och adekvata kompensatoriska insatser. Det är avgörande att stödinsatser inte enbart riktas mot att nå godkänt, utan även ger utrymme för progression inom hela betygsskalan.

Ett nytt system där meritvärden kombinerar betyg och provresultat kommer att kräva anpassningar av antagningssystemen. Det finns en risk att centralt rättade prov och nya bedömningsrutiner kan fördröja besked om antagning, vilket måste hanteras i tid för att undvika stress och osäkerhet för elever och vårdnadshavare.

Konsekvenser (UAN)

Det är viktigt att hänsyn tas till de betydande konsekvenser reformen medför för huvudmän, skolor och elever. Det krävs tydliga besked, statlig samordning och tillräckliga resurser för att säkerställa att övergången blir så smidig och rättvis som möjligt. Ekonomiska och resursmässiga konsekvenser för kommunerna för att kunna implementera förslagen bör utredas vidare.

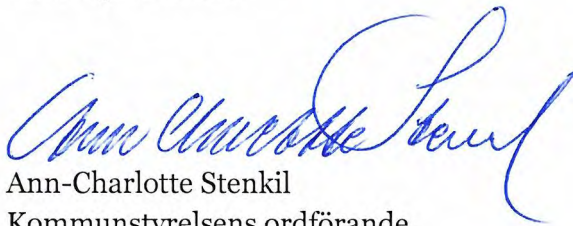
Det är i nuläget oklart om vuxenstuderande inom Komvux fullt ut kommer att omfattas av digitala, centralt rättade nationella prov. Detta är en avgörande

fråga då vuxnas livssituation, digitala förutsättningar och behov av flexibilitet skiljer sig från ungdomars. Utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden efterfrågar ett tydliggörande av detta i det fortsatta beredningsarbetet. Det är positivt att slutprov föreslås användas som en modell för betygssättning, då detta kan stärka tillförlitligheten och rättssäkerheten i betygssättningen, särskilt inom Komvux där variationen mellan huvudmän är stor. Samtidigt finns det en betydande utmaning kopplad till flexibiliteten inom vuxenutbildningen. Komvux har löpande antagning och elever studerar med olika takt, förutsättningar och kurslängd. Om slutprov endast kan genomföras vid fasta tillfällen finns en risk att detta begränsar individanpassningen och minskar utbildningens tillgänglighet för vuxna med behov av flexibla lösningar.

Det bör uppmärksammas att inte alla ämnen har nationella prov, vilket kan påverka likvärdigheten i bedömningen mellan skolor och huvudmän. Detta behöver beaktas i implementeringen för att säkerställa att reformens intentioner om ökad rättssäkerhet och likvärdighet inte motverkas. Särskild uppmärksamhet bör också riktas mot yrkeskurser, där nationella prov generellt saknas.

Utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden vill även lyfta att det pågår flera parallella reformer inom skolområdet som på olika sätt tangerar betygsreformen. Det är av yttersta vikt att dessa reformer samordnas, både tidsmässigt och innehållsmässigt.

Varbergs kommun

Ann-Charlotte Stenkil
Kommunstyrelsens ordförande